



Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

## Νεοελληνική Γλώσσα

### Δ' Δημοτικού

#### Τίτλος:

**«Μαθαίνω να κυκλοφορώ με ασφάλεια στους δρόμους του τόπου μου»**

**ΝΙΚΟΣ ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ**



**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

**Θεσσαλονίκη 2012**



## ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: [centre@komvos.edu.gr](mailto:centre@komvos.edu.gr)



## **Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ**

### **Τίτλος**

Μαθαίνω να κυκλοφορώ με ασφάλεια στους δρόμους του τόπου μου

### **Δημιουργός**

Νίκος Αμανατίδης

### **Διδακτικό αντικείμενο**

Νεοελληνική Γλώσσα

### **(Προτεινόμενη) τάξη**

Δ΄ Δημοτικού

### **Χρονολογία**

Οκτώβριος 2012

### **Διδακτική/θεματική ενότητα**

«Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού», βιβλίο μαθητή, τεύχος Α΄, ενότητα 5: *Ασφαλώς κυκλοφορώ* (σ. 73-93)

«Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού», τετράδιο εργασιών, τεύχος Α΄, ενότητα 5: *Ασφαλώς κυκλοφορώ* (σ. 47-56)

### **Διαθεματικό**

Ναι

### **Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα**

I. Φιλολογικής ζώνης

Λογοτεχνία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Εικαστικά

Μελέτη Περιβάλλοντος

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης



Εκπαιδευτικές εκδρομές  
Ερευνητικές Εργασίες – Project  
Θεατρική Αγωγή  
Περιβαλλοντική Αγωγή

### ***Χρονική διάρκεια***

10-18 διδακτικές ώρες για το μάθημα της Γλώσσας, αλλά θα μπορούσε να αξιοποιηθούν και πιθανόν άλλες 2-4 ώρες στο μάθημα της Ευέλικτης Ζώνης. Αυτό θα το κρίνει ο εκπαιδευτικός σε συνεργασία με τους μαθητές του και τη δυναμική των ομάδων.

### ***Χώρος***

- I. Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, σχολική βιβλιοθήκη, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, αίθουσα εκδηλώσεων, αυλή σχολείου, διάδρομοι σχολείου
- II. Εκτός σχολείου: θέατρο, κινηματογράφος, γειτονιά, πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής
- III. Εικονικός χώρος: ιστότοποι, ιστολόγιο τάξης, wiki, ιστοσελίδα τάξης

### ***Προϋποθέσεις υλοποίησης***

Εξοικείωση με την ομαδοσυνεργατική εργασία-διδασκαλία, τρόπους και μορφές διερεύνησης, διαλόγου, κριτικής και δεξιοτήτων ανακάλυψης.

Σχετικά με τις νέες τεχνολογίες: βασική γνώση χρήσης των Windows (άνοιγμα φακέλου, αρχείου, ταξινόμηση, αποθήκευση), βασική εξοικείωση με τη χρήση του πληκτρολογίου, χρήση εργαλείων παρουσίασης και κειμενογράφου εξοικείωση με το διαδίκτυο, τις μηχανές αναζήτησης και την κριτική επιλογή και αξιοποίηση των διαδικτυακών αποτελεσμάτων. Διερεύνηση, ανακάλυψη, κριτική, δημιουργία, ομαδική συνεργασία και παρουσίαση μέσω χρήσης εργαλείων Web2.0, εφαρμογή και επικοινωνιακή αξιοποίηση των εργαλείων καθώς και κριτική επιλογή πληροφοριών με την αντίστοιχη αξιοποίησή τους.



### ***Εφαρμογή στην τάξη***

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας

### ***Το σενάριο στηρίζεται***

---

### ***Το σενάριο αντλεί***

Ελπίδα Τοκμακίδου, Τα μαγαζιά, Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Δημοτικού, 2012.

Νίκος Μπαλκίζας, Ασφαλώς κυκλοφορώ, Νεοελληνική Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού, 2011.

## **B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

Στόχοι του σεναρίου με τίτλο «Μαθαίνω να κυκλοφορώ με ασφάλεια στους δρόμους του τόπου μου» είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές, μέσα από διάλογο, κριτική, επιχειρηματολογία, δημιουργικότητα, συνεργασία, ομαδικές παρουσιάσεις, θεατρικό παιχνίδι, εικαστικές δημιουργίες, χρήση των εργαλείων και πηγών των νέων τεχνολογιών, την κοινωνική διάσταση που έχει ο σεβασμός σε κανόνες και η υιοθέτηση ανάλογης συμπεριφοράς στο θέμα της οδικής ασφάλειας. Επίσης, η ορθή χρήση και εφαρμογή της προφορικής και γραπτής επικοινωνίας, με τη χρήση των εγκλίσεων: οριστική-υποτακτική-προστακτική στις προτάσεις. Επιπλέον και μια πολύ σημαντική παράμετρος: ο κριτικός εγγραμματισμός μέσω της αναζήτησης στο διαδίκτυο πηγών και πληροφοριών και της αντίστοιχης αξιοποίησής τους στη μάθηση.

## **Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

### ***Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο***

Περιηγούμενοι στην 5<sup>η</sup> ενότητα του σχολικού βιβλίου «Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού», οι μαθητές καλούνται να αναγνωρίσουν κανόνες, περιβάλλον, διαφορές σε τρόπους και συμπεριφορά αλλά και να κατανοήσουν μέσα από τη γλώσσα του μαθήματος και πιο συγκεκριμένα τις εγκλίσεις (οριστική, υποτακτική και προστακτική) την



ιδιαιτερότητα και σημασία της κάθε επιλογής, όπως και την αλλαγή στο ύφος του προφορικού αλλά και του γραπτού λόγου ανάλογα με τις εκάστοτε επιλογές. Εκκίνηση για προβληματισμό και δραστηριότητες μπορεί να θέσει η επίσκεψη σε ένα πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής, μια θεατρική παράσταση, η προβολή ενός βίντεο ή μιας ταινίας καθώς και ένας διάλογος με επιχειρήματα μεταξύ των ομάδων των μαθητών και του δασκάλου. Έτσι τα παιδιά έρχονται σε επαφή με διάφορες μορφές πληροφορίας και προβληματισμού που καλούνται να τις αξιοποιήσουν μέσα από τον διάλογο και το παιχνίδι. Γνωρίζουν τα κειμενικά είδη μέσα από ευχάριστες δραστηριότητες, όπως διάλογο με επιχειρηματολογία, θεατρικό παιχνίδι με ρόλους, σχολιασμό ηχογραφημένης συνομιλίας.

#### Ρόλος του εκπαιδευτικού

Ο/Η εκπαιδευτικός έχει τον ρόλο του συντονιστή-καθοδηγητή υιοθετώντας ένα μοντέλο ημιδομημένης καθοδήγησης πάντα με φθίνουσα πορεία, ώστε να αναπτυχθούν και εμφανιστούν όλα τα talenta-δεξιότητες των μαθητών. Επίσης, υποστηρίζει δραστηριότητες με τη χρήση αλληλοβοήθειας και ενεργητικής συμμετοχής των μαθητών μέσα από τις ομάδες καθώς και αναλαμβάνει τον ρόλο του επιβλέποντος-διευκολυντή-διαμεσολαβητή στη χρήση των νέων τεχνολογιών. Παράλληλα, ενεργεί και ως βοηθός-συμπαραστάτης αλλά και εμπνευστής, που κινητοποιεί τους μαθητές να συμμετέχουν, να συνεργάζονται και να παράγουν.

#### Ρόλοι των μαθητών/τριών

Οι μαθητές/τριες γνωρίζουν, ερευνούν και ανακαλύπτουν συμμετοχικά και με διάλογο νέες γνώσεις καθώς και αναγνωρίζουν τις πρότερες γνώσεις που έχουν ήδη κατακτήσει στο συγκεκριμένο θέμα, ταξινομώντας τις αλλά και διορθώνοντας τις όποιες πρότερες εσφαλμένες απόψεις και γνώσεις που ίσως κατέχουν. Προβάλλουν νέες ιδέες, ασκούν κριτική και υιοθετούν πρωτοβουλίες. Συμμετέχουν σε διάλογο με τους συμμαθητές τους και ενισχύουν το έργο της ομάδας. Οι ομάδες αλληλοβοηθούνται και συμμετέχουν όλες μαζί στην ολοκλήρωση των εργασιών.



### Αξιολόγηση/ Ανατροφοδότηση

Στο τρίτο και τελευταίο μέρος της διαδρομής ο δάσκαλος ανακεφαλαιώνει και αφήνει τα παιδιά να συζητήσουν-μελετήσουν τις δράσεις-δημιουργίες. Για παράδειγμα:

*Ποια εργασία μας άρεσε; Τι ήταν αυτό που μας κινητοποίησε να ασχοληθούμε περαιτέρω με το θέμα; Τι πήγε καλά; Τι δεν πήγε καλά; Πού θα μπορούσαμε να εμβαθύνουμε περισσότερο; Τι να προσέξουμε παραπάνω; Ποια τα λάθη μας, ποιες οι καλύτερες στιγμές της διαδρομής μας;*

Θα μπορούσε να αξιοποιηθεί κάποιο ηχογραφημένο στιγμιότυπο από θεατρικά δρώμενα αλλά και τις συζητήσεις – διαλόγους των παιδιών. Επίσης, και κάποιες παρατηρήσεις σε ερωτήματα αναφορικά με το τι κατέκτησαν από την όλη εμπλοκή τους στην εν λόγω μαθησιακή διαδικασία. Για παράδειγμα, ο δάσκαλος θα μπορούσε να κρατήσει κάποιο ημερολόγιο-τράπεζα υλικού στο οποίο να καταγράφει παρατηρήσεις της όλης πορείας των παιδιών αλλά και σημεία που θα έπρεπε να τονιστούν, όπως δημιουργικά σχόλια των παιδιών, λάθη αλλά και διορθώσεις λαθών κ.λπ. Οι όποιες εργασίες των παιδιών θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν ανά θέμα και να παρουσιαστούν. Εκεί θα μπορούσε να γίνει κάποιος αναστοχασμός και μια συζήτηση με εξαγωγή συμπερασμάτων πάνω στην πορεία της μάθησης.

Τα θεατρικά δρώμενα αλλά και οι εικαστικές δημιουργίες μπορούν να πραγματοποιηθούν με τη συμβολή και άλλων εκπαιδευτικών του σχολείου, όπως της αισθητικής και θεατρικής αγωγής, και να παρουσιαστούν σε μια εκδήλωση που θα οργανωθεί με την ολοκλήρωσή του. Το υλικό που θα παραχθεί από τις ομάδες των παιδιών μπορεί να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα/ιστολόγιο/ηλεκτρονική ομάδα του σχολείου ή και στον κεντρικό πίνακα ανακοινώσεων για την ενημέρωση αλλά και παρακίνηση και άλλων παιδιών των άλλων τάξεων του σχολείου.

Κυρίαρχες τομές της όλης προσπάθειας είναι η συμμετοχική-καθοδηγητική με φθίνουσα τροχιά διδασκαλία, η κριτική αντιμετώπιση της πληροφορίας, η ανακάλυψη και προβολή των ταλέντων, της φαντασίας αλλά και δημιουργικότητας των παιδιών, η λήψη πρωτοβουλιών από τη μεριά των παιδιών με την καθοδήγηση του δασκάλου,



η αυτοδιόρθωση των όποιων λαθών ή και παρανοήσεων των μαθητών μέσα από τον επιχειρηματολογικό διάλογο αλλά και την αναζήτηση της πληροφορίας, η αναγνώριση της αντικειμενικότητας μιας πηγής πληροφόρησης αλλά και πιο πολύ η υιοθέτηση συγκεκριμένης συμπεριφοράς-στάσης-αξίας ζωής ανάλογης με το θέμα της οδικής ασφάλειας στην καθημερινή ζωή των παιδιών.

#### **Δ. ΣΤΟΧΟΙ- ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ**

Στην Ελλάδα τα στοιχεία των τροχαίων ατυχημάτων μάς κατατάσσουν στις υψηλότερες θέσεις στην Ευρώπη. Είναι, λοιπόν, σημαντικό να τονιστεί η ανάγκη ενημέρωσης αλλά και πιο πολύ συνειδητότητας-παιδείας στον τομέα της ασφαλούς κυκλοφορίας-οδήγησης στους δρόμους των πόλεων αλλά και γενικότερα προς αποφυγή μελλοντικών ατυχημάτων και δημιουργίας συγκεκριμένης στάσης-συμπεριφοράς από τη μεριά των παιδιών στον ευαίσθητο αυτό τομέα, συμβάλλοντας έτσι στην καλύτερευση της ποιότητας ζωής όλων. Στην ενότητα «Ασφαλώς κυκλοφορώ» τα παιδιά συναντούν προκλήσεις για δημιουργικό διάλογο, κατανόηση συγκεκριμένων μορφών επικοινωνιακού λόγου καθώς και υιοθέτηση καθορισμένης συμπεριφοράς μέσα στα πλαίσια των κανόνων της οδικής ασφάλειας. Η αντίστοιχη ενότητα μπορεί να δώσει αφορμή αξιοποίησης των πληροφοριών του άμεσου και οικείου περιβάλλοντός τους, όπως για παράδειγμα της γειτονιάς τους αλλά και της διαδρομής από το σπίτι στο σχολείο, με στόχο τη σύζευξη του σχολείου και της κοινωνίας-ζωής. Μέσα από τη συζήτηση, τη δημιουργία και το παιχνίδι τα παιδιά καλούνται να συμμετάσχουν σε ένα σχολικό project που χωρίζεται σε τρεις άξονες, όπου ο ένας μπορεί να εισχωρεί και να επικοινωνεί με τον άλλον χωρίς να υπάρχουν σύνορα ή διαχωριστικές γραμμές.

#### ***Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής***

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να εξοικειωθούν με τους κανόνες οδικής συμπεριφοράς (κυκλοφορικός εγγραμματισμός).





- Να αποκτήσουν δεξιότητες επικοινωνίας, επιχειρηματολογίας και αλληλεπίδρασης.
- Να γνωρίσουν τους συγγραφείς και το πεζό κείμενο Σανπέ- Κοζινί, *Ο Μικρός Νικόλαος έχει προβλήματα*.
- Να ενισχυθούν οι γνώσεις και δεξιότητές τους στα θέματα της Κυκλοφοριακής Αγωγής, του ποδηλατικού εξοπλισμού, των σημάτων οδικής κυκλοφορίας, του σταυρόλεξου και του ψηφιακού χάρτη.

### **Γνώσεις για τη γλώσσα**

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- Να έρθουν σε επαφή με τη χρηστικότητα και πολυδιάσταση των διαφορετικών μορφών του προφορικού και του γραπτού λόγου αναγνωρίζοντας τις διαφορετικές εκδοχές του (εγκλίσεις) και να αξιοποιήσουν-διαχωρίσουν-συνειδητοποιήσουν το ύφος αλλά και τις πληροφορίες που παίρνουν από τα κείμενα και τις εικόνες για την ομαδική και προσωπική τους έκφραση σε έναν διάλογο και στη χρήση επιχειρημάτων.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες κατανόησης, αντίληψης των διαφόρων μορφών γραπτού και προφορικού λόγου όσον αφορά το ύφος, μέσω των εγκλίσεων καθώς και των ελλειπτικών προτάσεων, χρήσης των αντίστοιχων και κατάλληλων ουσιαστικών, καθώς και να υιοθετήσουν-εφαρμόσουν τις δεξιότητες της απόκτησης γνώσης μέσα από τις διαδικασίες της έρευνας και του διαλόγου.
- Να εξοικειωθούν με τις μορφές των εγκλίσεων, τη λειτουργικότητά τους και τη θέση τους στον επικοινωνιακό λόγο, γραπτό και προφορικό, και να συνειδητοποιήσουν τη χρηστικότητά τους μέσα από βιωματικές καταστάσεις, οικοδομώντας αντίστοιχη γνώση γύρω από αυτά.
- Να αναγνωρίσουν τις ελλειπτικές προτάσεις να κατανοήσουν τον ρόλο τους στην πρόταση αλλά και το γραμματικό φαινόμενο, να δημιουργήσουν μια



σειρά προτάσεων όπως και ενός διαλόγου με τη χρήση ελλειπτικών προτάσεων.

- Να εξοικειωθούν με την αξιολόγηση, επιλογή και οργάνωση πληροφοριών (γλωσσικών, ψηφιακών ή εικονικών) που θα χρησιμοποιήσουν στον λόγο αλλά και την παρουσίασή τους ανάλογα με το είδος που διαπραγματεύονται.
- Να εξασκηθούν στη χρήση ευρετηρίου και λεξικού (έντυπου και ηλεκτρονικού: <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>), να εξοικειωθούν με την επιλογή και ομαδοποίηση λέξεων, με τα σώματα κειμένων, τον περιληπτικό λόγο των ορισμών και με τις στρατηγικές εντοπισμού λέξεων (αλφαβητική κατάταξη και εύρεση).
- Να ενισχύσουν τις γνώσεις τους σχετικά με τις μορφολογικές καταλήξεις ανισοσύλλαβων ουσιαστικών σε -μα.

### **Γραμματισμοί**

- Να γνωρίσουν τον Η/Υ σε συνδυασμό με βιωματικές εμπειρίες και να τον αντιληφθούν ως ένα εναλλακτικό εργαλείο που μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους, παρέχοντας ίδιο και κάποιες φορές καλύτερο ή πιο σύντομο αποτέλεσμα από τη χρήση του χαρτιού και της συμβατικής γραφής.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες οπτικού εγγραμματισμού, αντλώντας πληροφορίες από λέξεις, προτάσεις, κείμενα και αντίστοιχες εικόνες, κάνοντας συγκρίσεις μεταξύ εικόνων/κειμένων που αφορούν στο ίδιο θέμα αντιλαμβανόμενοι την πρόθεση του συγγραφέα.
- Να εξασκηθούν στη χρήση της εντολής αναίρεσης, να αντιγράφουν και να επικολλούν κείμενο, να διαχειρίζονται εικόνες, να αποθηκεύουν και να εργάζονται με πολλαπλά αρχεία με την επιλογή της ελαχιστοποίησης και επαναφοράς στις εφαρμογές του κειμενογράφου και της παρουσίασης.



- Να εξασκηθούν στην επιλογή αναζήτησης σε ένα ηλεκτρονικό λεξικό, να αξιοποιούν πληροφορίες που βρίσκουν σε αυτό και να τις συγκρίνουν με αντίστοιχες σε ένα έντυπο/συμβατικό λεξικό/κείμενο.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση βασικών Web 2.0 εργαλείων και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες τους για την εφαρμογή προσωπικών τους επιλογών.
- Να αντιληφθούν τη χρησιμότητα ενός αρχείου παρουσίασης (PowerPoint) για τη συστηματοποίηση και συγκέντρωση πληροφοριών γύρω από ένα θέμα.
- Να εξοικειωθούν με βασικές λειτουργίες του λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης [Kidspiration/ Inspiration](#) και αρχείων λογισμικού εξάσκησης και πρακτικής ([Hotpotatoes](#)) ανακαλύπτοντας εναλλακτικούς τρόπους γραπτής επικοινωνίας και αντιστοίχισης εικόνων/λέξεων.
- Να εξοικειωθούν με τη βασική χρήση του επεξεργαστή κειμένου (Word), αξιοποιώντας τη δυνατότητα εισαγωγής εικόνας και επεξεργασίας κειμένου καθώς και του ορθογραφικού ελέγχου.

### ***Διδακτικές πρακτικές***

Υποστηρίζεται η δημιουργία ομάδων. Η εργασία στηρίζεται στη μέθοδο της Ομαδικής Έρευνας (Group Investigation), κατά την οποία προωθούνται η αλληλεπίδραση, συμμετοχή, λήψη πρωτοβουλιών, προβολή ιδεών, η κριτική, ο διάλογος και η επικοινωνία στην τάξη και έχει τις παρακάτω δράσεις:

### **Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ**

#### ***Αφειτηρία***

Αφειτηρία για τη δημιουργία του παρόντος σχεδίου εργασίας μπορεί να αποτελέσει η ενότητα *Ασφαλώς κυκλοφορώ* («Γλώσσα Δ' Δημοτικού», τεύχος Α', ενότητα 5, σ. 74-93). Μέσα από τα πολύ ενδιαφέροντα κείμενα που παραθέτει, όπως αυτό του Μικρού Νικόλα και του Σωτήρη, μπορούμε να ορίσουμε τους προοργανωτές για τη



δημιουργία ενός επικοινωνιακού σχεδίου μάθησης με στόχο τη γλωσσική καλλιέργεια αλλά και την έρευνα, ανακάλυψη, ανάπτυξη και παρουσίαση μιας σειράς γραμματισμών.

### ***Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο***

Το θέμα της οδικής ασφάλειας εμπεριέχεται στο βιβλίο της Γλώσσας της Δ΄ τάξης (5<sup>η</sup> ενότητα) αλλά και στη Μελέτη Περιβάλλοντος, ενώ μπορεί να ενταχθεί και στο μάθημα της Αισθητικής και της Θεατρικής Αγωγής.

### ***Αξιοποίηση των ΤΠΕ***

- Διερεύνηση: αναζήτηση στο εσωτερικό ιστότοπου, ιστολογίου, και ηλεκτρονικού αποθετηρίου. Πλοήγηση στο διαδίκτυο, περιήγηση στο εσωτερικό ιστοσελίδας ή ιστολογίου, επιλογή και αξιοποίηση βίντεο από το [YouTube](#)
- Διερεύνηση: επιλογή και αξιοποίηση [ηλεκτρονικού](#) και συμβατικού λεξικού
- Πρακτική γραμματισμού: χρήση λογισμικού παρουσίασης (PowerPoint) και κειμενογράφου
- Πρακτική γραμματισμού: χρήση διαδικτυακών εφαρμογών και εργαλείων Web 2.0, όπως δημιουργία χρονογραμμής, [Timetoast](#), δημιουργία σύννεφου λέξεων ([Wordle](#)), δημιουργία αφίσας με τη βοήθεια λογισμικού προσωπικής έκφρασης, δημιουργικότητας και φαντασίας <http://edu.glogster.com/>
- Πρακτική γραμματισμού: χρήση λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης όπως [Mapmyself](#), [Bubble.Us](#), [Inspiration](#)
- Πρακτική γραμματισμού: χρήση λογισμικού εξάσκησης και πρακτικής ([Hotpotatoes](#))
- Πρακτική γραμματισμού : χρήση λογισμικού δημιουργίας κόμικ όπως [Pixton](#), [ToonDoo](#)
- Πρακτική γραμματισμού: χρήση λογισμικού δημιουργίας εικόνων, όπως το [Revelation Natural Art](#)



- Επιλογή και αποθήκευση αρχείου
- Χρήση ορθογραφικού ελέγχου σε αρχείο Word
- Αντιγραφή / διαγραφή / επικόλληση κειμένου και εικόνας
- Αναίρεση πληκτρολόγησης (undo) και ικανότητα drag & drop
- Επισήμανση κειμένου
- Σάρωση και αποθήκευση εικόνων στον υπολογιστή
- Εκτύπωση κειμένου, εικόνας, παρουσίασης, ψηφιακού χάρτη
- Εξαγωγή αρχείου από αρχείο επεξεργασίας
- Εξοικείωση με πρόγραμμα δημιουργίας σταυρόλεξου, ερωταπαντήσεων
- Εισαγωγή ήχου ή ηχογράφιση σε πρόγραμμα π.χ.: [Audacity](#)
- Εξοικείωση με ψηφιακούς χάρτες: [Google Maps](#), [Google Earth](#)
- Μεγέθυνση/σμίκρυνση ψηφιακού χάρτη
- Δημιουργία πολυμεσικής παρουσίασης
- Εισαγωγή εικόνας σε εργαλεία παρουσίασης, πολυμεσικές εφαρμογές
- Δημιουργία αφίσας
- Αναζήτηση πληροφορίας και πηγών μέσω μηχανών αναζήτησης

### ***Κείμενα***

#### *Βίντεο*

«[Οδική Ασφάλεια](#)», βίντεο αγνώστου

«[Lego Road Safety Animation](#)», βίντεο αγνώστου

«[Γκούφυ – Πώς να οδηγείς ποδήλατο](#)», βίντεο από τη σειρά Goofy Cartoon της Disney

«[Μαθαίνω να κυκλοφορώ στον δρόμο](#)», βίντεο από τη Διεύθυνση Τροχαίας Αττικής

«[Οδική Ασφάλεια Ταινία](#)», βίντεο μαθητών από το Γυμνάσιο Βροντάδου Χίου



### *Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις*

#### Προβληματισμός και ορισμός του θέματος

Είναι η φάση κατά την οποία μέσα από συζήτηση στην τάξη και με αφορμή την ενότητα 5 του Α' τεύχους του βιβλίου «Γλώσσας Δ' Δημοτικού» (σ. 74), εκδηλώνονται τα ενδιαφέροντα και οι απόψεις των μαθητών και αποφασίζεται το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν.

Με βάση την καταγραφή των ενδιαφερόντων και απόψεων των μαθητών αυτών γίνεται η κατανομή τους σε ομάδες και η συγκρότηση των περαιτέρω ενεργειών της εργασίας.

#### Κατανομή του χρόνου

Η εργασία που παρουσιάζεται έχει στόχο τη συμμετοχή των παιδιών σε ομαδικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες με σκοπό την ανάπτυξη νέων γραμματισμών και δεξιοτήτων μέσα από την έρευνα, την άντληση πληροφοριών, αξιολόγηση και αξιοποίησή τους και παρουσίαση στην τάξη. Ξεκινούν από την προετοιμασία και συγκέντρωση-επιλογή των αναγκαίων πληροφοριών γύρω από το θέμα.

1. Μελέτη και καταγραφή των εμπειριών/γνώσεων των μαθητών στο αντικείμενο-θέμα προς μελέτη (15').
2. Δημιουργία ομάδων οι οποίες πραγματοποιούνται στην ολομέλεια της τάξης. Ο ορισμός των ομάδων μπορεί να γίνει τυχαία ή να οριστεί και από τα ίδια τα παιδιά. Όπου υπάρχει δυσκολία παρεμβαίνει ο δάσκαλος (20').
3. Στη συνέχεια οι ομάδες, ανάλογα με το θέμα που επιλέγουν, εργάζονται χωριστά η κάθε μια καθώς επίσης και αλληλοβοηθούνται (20').
4. Όταν οι ομάδες ολοκληρώνουν την εργασία τους, την παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης. Ο χρόνος και η σειρά καθορίζονται από τον εκπαιδευτικό. Καλό θα είναι στην αρχή να δοθεί επαρκής χρόνος, ώστε να γνωριστούν οι ομάδες και να αναπτύξουν συνεκτικότητα και δεξιότητες συνεργασίας (15').



5. Αξιολόγηση των παρουσιάσεων-ανατροφοδότηση από τα παιδιά πρώτα και ύστερα από τον δάσκαλο. Συζήτηση, διάλογος και προβληματισμοί (20').

### Εφαρμογή/ Υλοποίηση

Σε αυτό το στάδιο τα παιδιά θα παρουσιάσουν, θα επιχειρηματολογήσουν, θα προβάλλουν και θα αξιοποιήσουν τις πληροφορίες που θα έχουν συγκεντρώσει καθώς και τα κείμενα που θα έχουν μελετήσει και παρουσιάσει μέσα στα πλαίσια της ομαδικής συνεργασίας. Μέσα από το θεατρικό παιχνίδι και προωθώντας την εναλλαγή ρόλων (τροχονόμου-μαθητή-φίλου-δασκάλου), τους διαλόγους μεταξύ των ομάδων και την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών, αναπτύσσονται κάποιες δεξιότητες-ταλέντα, ενώ παράλληλα συντελείται η μάθηση. Για παράδειγμα, γίνεται παρουσίαση από κάθε ομάδα μιας ιστορίας με θέμα τη διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο ή ακόμα την επίσκεψη σε ένα μουσείο/ αρχαιολογικό χώρο. Μπορεί να γίνει διάλογος με επιχειρήματα για τους λόγους που θα πρέπει να έχουμε συγκεκριμένη συμπεριφορά στον δρόμο. Γίνεται δημιουργία μιας φανταστικής ιστορίας που θα περιλαμβάνει και ένα ατύχημα με συζήτηση πάνω στα αίτια του ατυχήματος. Επίσης, μπορεί αν πραγματοποιηθεί θεατρικό παιχνίδι με αναφορά στην οδική ασφάλεια με παρουσίαση μικρών ιστοριών στο θέμα αυτό. Σημαντική εδώ πιστεύω ότι θα είναι η αυτενέργεια των παιδιών και η λήψη πρωτοβουλιών. Τέλος, μπορεί να γίνει παρουσίαση αφίσας ή και κόμικ με το τι πρέπει να προσέχουμε στην κίνησή μας στους δρόμους, τα σήματα των δρόμων και τι σημαίνουν κ.ά. Θα μπορούσαν να ενταχθούν στο πλαίσιο μιας μικρής ιστορίας με πρωταγωνιστές τα παιδιά. Σημαντικές και εδώ οι ιδέες των παιδιών και η υλοποίησή τους μέσα από τις εργασίες τους.



### Παρουσίαση των δραστηριοτήτων

1ο δίωρο: αποτίμηση του υλικού που συγκεντρώθηκε / ανίχνευση και καταγραφή των εμπειριών / γνώσεων των μαθητών / δημιουργία νοητικών χαρτών (στην ομάδα και την ολομέλεια της τάξης)

### ΠΡΟΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

Στο πρώτο στάδιο θα ελεγχθεί η πρότερη γνώση και συμπεριφορά των παιδιών και θα κληθούν να διορθώσουν ίσως όπως και να εμπλουτίσουν τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις για το συγκεκριμένο θέμα καθώς και να υιοθετήσουν τους αντίστοιχους ρόλους. Η συγκεκριμένη προεργασία θα παρουσιαστεί ως πρόδρομος της μετέπειτα πορείας των παιδιών που εμπεριέχει τον διάλογο, τη δραματοποίηση αλλά και τις εικαστικές παρουσιάσεις από την κάθε ομάδα.

Το μάθημα ξεκινάει με συζήτηση με βάση το κείμενο «Μάθημα Κυκλοφοριακής Αγωγής», (σχολικό βιβλίο «Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού», Α΄ τεύχος, σ.74), κατά το οποίο αναπτύσσεται με πολύ ωραίο τρόπο το θέμα οδικής ασφάλειας. Θα μπορούσε να συνοδευτεί με μια διαδρομή των παιδιών στο πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής, ή έστω και μια απλή περιήγηση στους δρόμους της γειτονιάς του σχολείου. Κατά τη διαδρομή τα παιδιά ή και ο δάσκαλος μπορούν να τραβήξουν φωτογραφίες. Οι φωτογραφίες από τη διαδρομή μπορούν αργότερα να παρουσιαστούν στην τάξη σε slide show και να ακολουθήσει συζήτηση στο θέμα της ασφαλούς κυκλοφορίας. Τα παιδιά με τη σειρά τους μπορούν να σχολιάσουν τις φωτογραφίες ανά ομάδα και να προτείνουν τη δική τους ασφαλέστερη διαδρομή. Επίσης, μπορούν να την περιγράψουν και να την παρουσιάσουν υπό μορφή θεατρικού παιχνιδιού.

Για παράδειγμα, με κάποιες ερωτήσεις μπορεί ο δάσκαλος να οργανώσει μια συζήτηση πάνω στην οδική ασφάλεια, όπως περιγραφή μιας διαδρομής από το σπίτι στο σχολείο (εργασία σε ομάδες ή και ατομικά). Τι προσέχουμε, πώς κινούμαστε στον δρόμο και πώς στο πεζοδρόμιο; Τι είναι η διάβαση; Ποιος ο σκοπός της σηματοδότησης των δρόμων, κ.λπ.





Επιπλέον, ως παράδειγμα θα μπορούσε να εφαρμοστεί η εξής επιχειρηματολογία μέσω διαλόγου· μια ομάδα παιδιών θα μπορούσε να αναλάβει να υποδυθεί τον ρόλο των μαθητών που συνήθως περνούν από τον δρόμο χωρίς να τηρούν τους κανόνες οδικής ασφάλειας και η άλλη ομάδα να υποδυθεί τους ρόλους του τροχονόμου, του δασκάλου και ίσως κάποιου γονέα ή μεγαλύτερου παιδιού που τηρούν τους κανόνες κυκλοφορίας. Δημιουργείται έτσι μια αντιπαράθεση, ένας διάλογος με επιχειρήματα όπου μέσω της κατεύθυνσης του εκπαιδευτικού επισημαίνονται τα γραμματικά φαινόμενα που εξετάζονται στην ενότητα αλλά και καθετί χρήσιμο ως προς την ορθή χρήση του προφορικού λόγου.

Με βάση λοιπόν τις δραστηριότητες αυτές αλλά και την υιοθέτηση ανάλογων ρόλων όπως του τροχονόμου, του/της μαθητή/τριας και της/του δασκάλου/ου επιδιώκεται η ενεργητική – δημιουργική συμμετοχή των παιδιών σε πρακτικές γραμματισμού, ενώ παράλληλα δίνεται η δυνατότητα να αυτενεργήσουν, να σκεφτούν, να προβληματιστούν, να πειραματιστούν και να κινητοποιήσουν τη φαντασία και τα ταλέντα τους.

Στη συνέχεια, μέσω ενός ανακλαστικού προβολέα και ενός αρχείου παρουσίασης PowerPoint προβάλλονται οι εικόνες ή και το βίντεο (τα περισσότερα πλέον σύγχρονα κινητά έχουν δυνατότητα λήψης βίντεο και δεν είναι απαραίτητη μια ακριβή βιντεοκάμερα) που έχει τραβηχτεί κατά τη διαδρομή-πορεία των παιδιών στη γειτονιά τους και επιδιώκεται μια ανάλυση-αξιολόγηση-μελέτη της διαδρομής, για παράδειγμα από το σχολείο στην εκκλησία της ενορίας ή σε κάποιον κοντινό αρχαιολογικό χώρο, μουσείο ή πολιτιστικό κέντρο, και μια συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης. Σε έναν πίνακα που προβάλλεται καταγράφονται οι επιλογές τους (πώς διέσχισαν τον δρόμο, ποιοι οι λόγοι επιλογής της μιας έναντι της άλλης διαδρομής, ποιοι οι πιθανοί κίνδυνοι και οι τρόποι αποφυγής των). Με τον τρόπο αυτό οργανώνονται έξι ομάδες σε μια τάξη 24-25 παιδιών. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι διαδρομές και οι επιλογές διαδρομών από την κάθε ομάδα χωριστά στην ολομέλεια της τάξης.



*Δραστηριότητα:* δημιουργία ενός εννοιολογικού χάρτη (μέσω των ανάλογων εφαρμογών, [Kidspiration](#), [Inspiration](#), [Mapmyself](#), [Bubble.U.s](#)) όπου στο κέντρο της θα είναι γραμμένη η πρόταση *Κανόνες Οδικής Ασφάλειας*. Στόχο θα έχει τον εμπλουτισμό των γνώσεων των παιδιών στο θέμα αλλά και την ενημέρωση-επικαιροποίηση των ιδεών τους γύρω από το αντικείμενο. Συγκεκριμένοι ορισμοί, όπως διαδρομή, ασφάλεια, σηματοδότης, διάβαση πεζών, Γρηγόρης και Σταμάτης, θα μπορέσουν έτσι να ομαδοποιηθούν, να κατηγοριοποιηθούν, να οικειοποιηθούν και να ερμηνευτούν αντίστοιχα από τα παιδιά και τις ομάδες.

Συμπληρωματικά μπορεί να ακολουθήσει η άσκηση 2 στη σελίδα 49 από το τετράδιο εργασιών του μαθητή, που έχει αντίστοιχο χαρακτήρα.

2ο δίωρο: δραστηριότητα δημιουργίας αφίσας «οι κανόνες ασφαλείας-δημιουργία πόστερ» (εργασίες στις ομάδες και στην ολομέλεια)

δημιουργία αφίσας με κανόνες για μια ασφαλή περιήγηση στους δρόμους της πόλης ή του χωριού. Οι ομάδες θα δημιουργήσουν μια αφίσα μέσω της χρήσης του εργαλείου [Glogster](#), όπου θα προσθέσουν τους κανόνες ασφαλούς κίνησης, ενώ παράλληλα θα μπορούσαν να δημιουργήσουν και μικρές ιστοριούλες με βάση το θέμα, όπου θα παρουσιάζουν τα παιδιά ως πρωταγωνιστές που προσπαθούν να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένες διαδρομές ακολουθώντας τους κανόνες ασφαλούς μετακίνησης. Οι αφίσες αργότερα θα εκτυπωθούν και θα παρουσιαστούν τόσο στην τάξη όσο και στο υπόλοιπο σχολείο. Τα παιδιά θα πρέπει να συμφωνήσουν μεταξύ τους για το είδος της διαδρομής και τα σημεία ενδιαφέροντος αλλά και την κατάλληλη επιλογή της σωστής έγκλισης και του ουσιαστικού για την πρότασή τους.

Στη συνέχεια, θα αναζητήσουν τις λέξεις που χρησιμοποίησαν στο έντυπο ή στο ψηφιακό λεξικό. Αφού μελετήσουν τις δυνατότητες που τους παρέχονται, θα καταλήξουν στην τελική μορφή που θα έχει η εικόνα της πρότασής τους. Το φύλλο που θα εκτυπωθεί μπορεί να είναι σε Α3 και να μοιραστεί και στις άλλες ομάδες, οι οποίες θα μπορούσαν να σχολιάσουν ή και να επανατοποθετήσουν κάποιες ίσως



λάθος φράσεις στη σωστή έγκλιση εξασφαλίζοντας έτσι μια βέλτιστη παρουσίαση της αφίσας.

Επίσης, με τη χρήση του διαδικτυακού εργαλείου [Glogster](#) τα παιδιά δημιουργούν πινακίδες και τοποθετούν επεξηγήσεις αλλά και κανόνες συμπεριφοράς για την κάθε πινακίδα. Στη συνέχεια, εκτυπώνουν τις δημιουργίες τους και τις παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης αλλά και στο υπόλοιπο σχολείο. Μπορεί να συνδυαστεί με τις ασκήσεις 1 και 2 του τετραδίου εργασιών του μαθητή σελίδα 51.

3ο δίωρο: δραστηριότητα χρήσης και ταξινόμηση λέξεων «ουδέτερα ουσιαστικά σε -μα» (εργασίες στις ομάδες και στην ολομέλεια)

Με τη χρήση δυο πολύ καλών εργαλείων για αναγνώριση, ταξινόμηση και αξιοποίηση λέξεων όπως το [Wordle](#) και το [Tagxedo](#), ο δάσκαλος μπορεί να προωθήσει την κατανόηση της σωστής χρήσης αλλά και ορθογραφίας των ουδέτερων ουσιαστικών σε -μα. Επίσης, να οργανώσει το λεξιλόγιο του μαθήματος και να τονίσει τις περισσότερο χρησιμοποιημένες λέξεις από το κείμενο του μαθήματος. Ένα παράδειγμα χρήσης του εργαλείου απεικονίζεται στην πιο κάτω εικόνα.





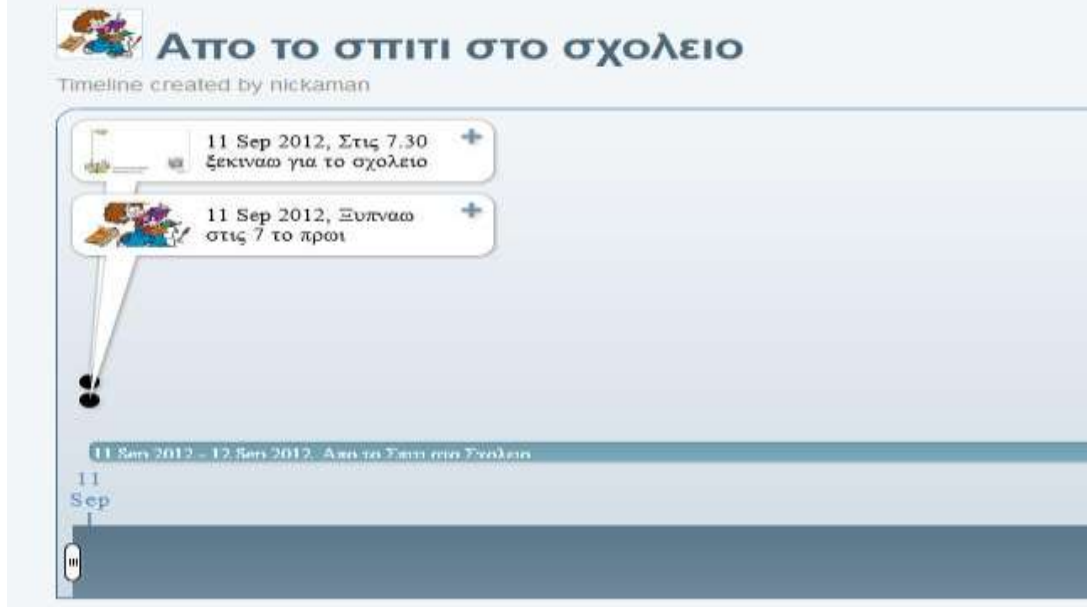
Τα παιδιά επίσης καλούνται να σκεφτούν και να γράψουν στο τετράδιο ή στον κειμενογράφο την περιγραφή μιας διαδρομής από το σπίτι στο σχολείο. Αφού την ολοκληρώσουν, την παρουσιάζουν στην τάξη, ενώ παράλληλα παρακινούνται να ανατρέξουν με βάση την επιλογή των λέξεων για τη δημιουργία της διαδρομής τους στο λεξικό ή και στο [Ηλεκτρονικό Λεξικό](#), για να διαπιστώσουν την προέλευση της σύνθεσης της πρότασής τους. Έτσι ελέγχουν και αναγνωρίζουν-κατανοούν το γραπτό τους κείμενο με τον έλεγχο των λέξεων, ενώ παράλληλα μπορούν να δημιουργήσουν παραπλήσιες προτάσεις με τη χρήση των αντίστοιχων λέξεων, με το ανάλογο ύφος και στην ανάλογη έγκλιση και να τις παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης.

Μια επιπλέον δραστηριότητα θα μπορούσε να είναι η κατανόηση των λέξεων και η σημασία τους για την ανάπτυξη του λεξιλογίου των παιδιών. Για παράδειγμα:

- Δώστε τους ορισμούς των λέξεων που βρήκατε και χρησιμοποιήσατε στις προτάσεις σας.
- Ελέγξτε την ορθότητα των ορισμών αυτών με τη χρήση των λεξικών.
- Ελέγξτε την ορθογραφία των λέξεων.
- Παρουσιάστε τις λέξεις στην ολομέλεια της τάξης.

4ο δίωρο: χρονογραμμή στο λογιστικό φύλλο (ή σε διαδικτυακό πρόγραμμα δημιουργίας χρονογραμμών: [Timetoast](#)) (εργασία σε ομάδες και στην ολομέλεια)

Τα παιδιά δημιουργούν ή τους παρουσιάζεται ένα αρχείο PowerPoint το οποίο πραγματεύεται τη χρονική ιστορία μιας διαδρομής σε έναν δρόμο της γειτονιάς. Οι ομάδες καλούνται να επιλέξουν τις διαδρομές που τους ενδιαφέρουν και τελικά παρακινούνται να δηλώσουν την προτίμησή τους σε μία από αυτές και να συντάξουν την ανάλογη χρονογραμμή. Παράδειγμα μιας χρονογραμμής με το διαδικτυακό εργαλείο [Timetoast](#):

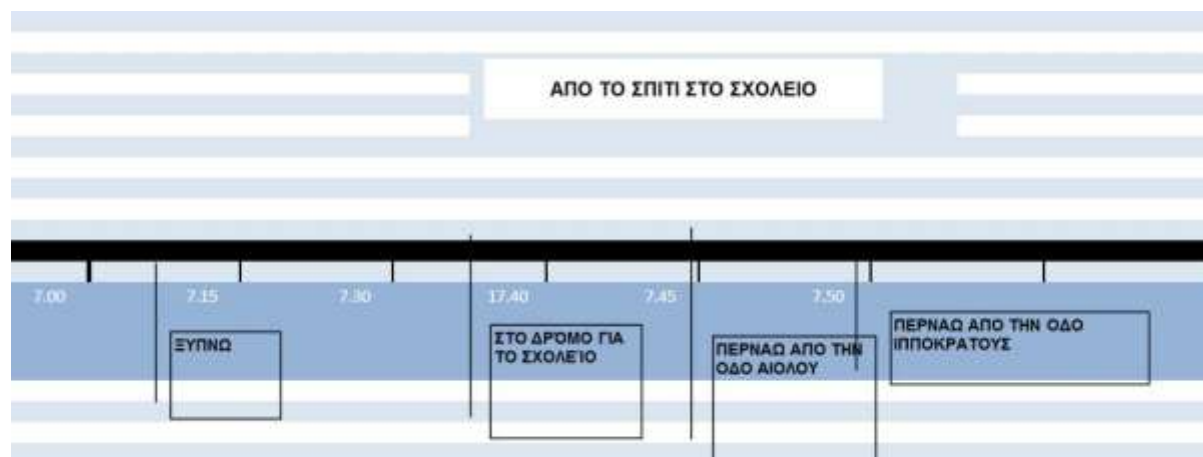


Επιπλέον, θα μπορούσε να δημιουργηθεί και μια χρονογραμμή με την εφαρμογή επεξεργασίας λογιστικών φύλλων Excel. Για τον σκοπό αυτό δίνεται ένα φύλλο εργασίας του επεξεργαστή λογιστικών φύλλων Excel (σε ψηφιακή μορφή με οριζόντιο προσανατολισμό ή και σε έντυπη), όπου δίνονται οδηγίες βήμα προς βήμα για την εισαγωγή κελιών, πινάκων, πλαισίου κειμένου, εγγραφή κειμένου, επιλογή μεγέθους γραμματοσειράς, αλλαγή χρώματος γραμματοσειράς, επισήμανσης κειμένου και επιλογών εκτύπωσης. Στη διαδικτυακή εφαρμογή ακολουθούμε τα βήματα που μας ορίζει ο εκάστοτε οδηγός. Σημαντική είναι η κατάλληλη επιλογή προτάσεων, λέξεων, ουσιαστικών και εγκλίσεων για τις διαδρομές. Ο δάσκαλος μπορεί να ελέγχει την πορεία και να καθοδηγεί μερικώς τις ομάδες. Μετά την τελική επεξεργασία της χρονογραμμής κάθε ομάδα αυτή εκτυπώνεται και παραδίδεται για χρήση. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται στην ολομέλεια της τάξης αλλά και διαμοιράζεται και στις άλλες ομάδες, οι οποίες μπορούν να κάνουν σχόλια βελτίωσης



ή και να αναφέρουν τα όποια θετικά στοιχεία τους άρεσαν και θα ήθελαν και οι ίδιοι να υιοθετήσουν.

Παράδειγμα μιας χρονογραμμής με το Excel:



5ο δίωρο: έρευνα-ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών (στην ολομέλεια και στις ομάδες)

Ο εκπαιδευτικός οργανώνει μια συζήτηση με θέμα μια προγραμματισμένη διαδρομή, για παράδειγμα στο Μουσείο, την εκκλησία ή το πολιτιστικό κέντρο της περιοχής του σχολείου. Τα παιδιά ωθούνται με τη χρήση του εργαλείου hot potatoes ή και μιας σειράς ερωτήσεων που έχουν γράψει σε ένα φύλλο χαρτί ή και στον κειμενογράφο να απαντήσουν σε μια απλή έρευνα με ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών ή και απλές ερωτήσεις. Μετέπειτα και εφόσον ολοκληρωθεί η διαδικασία της ανατροφοδότησης, οι ομάδες καλούνται να αναδιατυπώσουν με τις σωστές προτάσεις και στις ανάλογες εγκλίσεις τις απόψεις-απαντήσεις τους. Συζήτηση επ’ αυτού μπορεί να γίνει στην ολομέλεια της τάξης. Κατόπιν οι ομάδες μπορούν αυτά τα ενημερωμένα πλέον ερωτηματολόγια να τα προωθήσουν τόσο στις υπόλοιπες ομάδες όσο και στα παιδιά των άλλων τάξεων του σχολείου. Για παράδειγμα, μπορεί να γίνει μια μικρή ενδοσχολική έρευνα και τα αποτελέσματα να παρουσιαστούν σε κάποια εκδήλωση για την οδική ασφάλεια στο σχολείο. Οι ερωτήσεις μπορούν να αφορούν την κίνηση



στον δρόμο, τους κανόνες ασφαλείας, τη βέλτιστη διαδρομή, τι προσέχω, πώς κινούμαι, ποιοι οι πιθανοί κίνδυνοι, πώς μπορώ να αποτρέψω ένα ατύχημα κ.λπ.

Στη συνέχεια οι ομάδες μπορούν να λύσουν ένα σταυρόλεξο που εμπεριέχει λέξεις για την οδική ασφάλεια ή και να βρουν λέξεις με θέμα στην οδική ασφάλεια μέσα από ένα κρυπτόλεξο.

6ο δίωρο (Αναζήτηση συγκεκριμένων πληροφοριών μέσα από την παρακολούθηση ταινίας)

Μέσα από τις εξής επιλογές βίντεο:

1. [«Οδική Ασφάλεια»](#)
2. [«Lego Road Safety Animation»](#)
3. [«Γκούφυ – Πώς να οδηγείς ποδήλατο»](#), βίντεο από τη σειρά Goofy Cartoon της Disney
4. [«Μαθαίνω να κυκλοφορώ στον δρόμο»](#), βίντεο από τη Διεύθυνση Τροχαίας Αττικής
5. [«Οδική Ασφάλεια Ταινία»](#), βίντεο μαθητών από το Γυμνάσιο Βροντάδου Χίου

Αλλά και από την παρακολούθηση της ταινίας: [Ο κ. Υλό στο χάος της κυκλοφορίας](#).

Οι ομάδες μέσω του προβολέα παρακολουθούν στιγμιότυπα από ένα βίντεο από τα προαναφερόμενα ή ακόμα και μια ταινία στην οποία υπάρχει αναφορά στην οδική ασφάλεια. Θα μπορούσε για οικονομία χρόνου η κάθε ομάδα να παρακολουθήσει στον υπολογιστή της -συνήθως αυτό γίνεται στην αίθουσα των υπολογιστών- ένα βιντεάκι από τα επιλεγόμενα. Καλό θα είναι ο εκπαιδευτικός να ελέγξει από πριν το βίντεο και τη διαθεσιμότητά του από τον ιστότοπο, για να μη δημιουργηθούν προβλήματα και χάσει η τάξη τον ρυθμό της. Τα παιδιά στη συνέχεια αξιοποιούν τις πληροφορίες από το βίντεο με τη δημιουργία μιας ιστορίας-κριτικής επεξεργασίας πάνω στο θέμα. Προτείνεται η κριτική της ιστοριούλας με απόψεις των παιδιών σε γραπτό λόγο είτε στον κειμενογράφο είτε στο χαρτί και η παρουσίασή τους στην



ολομέλεια, ώστε να γίνει κατανοητή στην ομάδα η πρόθεση του βίντεο και να επακολουθήσει εποικοδομητικός διάλογος με επιχειρηματολογία. Δηλαδή θα μπορούσαν τα παιδιά αρχικά να περιγράψουν τι είδαν και κατόπιν να προβάλλουν τις απόψεις τους με χρήση των κατάλληλων προτάσεων και λέξεων. Εδώ μπορεί να γίνει αξιολόγηση-ανατροφοδότηση και από τις άλλες ομάδες, επιδιόρθωση των γραπτών και συλλογική παρουσίαση τους στην τάξη.

Ο/η εκπαιδευτικός θα μπορούσε να οργανώσει τις εργασίες των παιδιών ετοιμάζοντας ένα αρχείο-τράπεζα υλικού, που με τη σειρά του θα μπορούσε να αναρτηθεί στον ιστότοπο του σχολείου ή της τάξης ή ακόμα και να εκτυπωθεί και να παρουσιαστεί στον πίνακα του σχολείου ή της τάξης.

7ο δίκωρο: βρίσκω τη διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο μέσω του Google Maps ;h και του Google Earth (στα πλαίσια ίσως και της Ευέλικτης Ζώνης)

Τα παιδιά αναζητούν στη μηχανή αναζήτησης Google τους Χάρτες Google (Google maps).

## **ΟΔΗΓΙΕΣ**



1. Από το μενού να επιλέξετε *Λήψη οδηγιών*. Σας εμφανίζει τέσσερις επιλογές για τη διαδρομή σας (με αυτοκίνητο, με δημόσια συγκοινωνία, με τα πόδια και με ποδήλατο).



2. Επιλέξτε με το λεωφορείο ή με τα πόδια ανάλογα με την απόσταση που βρίσκεται το σπίτι σας από το σχολείο
3. Να γράψετε στη διεύθυνση αφετηρίας Α τη διεύθυνση του σπιτιού σας και στη διεύθυνση προορισμού αυτή του σχολείου σας. Όπως πληκτρολογείτε, θα αντιληφθείτε ότι σας εμφανίζει ένα αναδυόμενο μενού το οποίο περιλαμβάνει κάποιες αυτόματες συμπληρώσεις της επιλογής σας. Από αυτό το μενού να επιλέξετε τη διεύθυνση και τον αριθμό που αναζητάτε και την περιοχή στην





- οποία βρίσκεστε και να πατήσετε το κουμπί Enter. Η διεύθυνσή σας επισημαίνεται με μια πινέζα επάνω στον χάρτη . *Οι επιλογές σας όσον αφορά τη διαδρομή είναι ίδιες; Αυξήθηκαν ή μειώθηκαν; Για ποιο λόγο;*
4. Να γράψετε με τον ίδιο τρόπο στη διεύθυνση προορισμού Β τη διεύθυνση του σχολείου σας. Η διεύθυνση του σχολείου επισημαίνεται με μια δεύτερη πινέζα .
5. Πατήστε τώρα *Λήψη οδηγιών*, για να δείτε τις προτεινόμενες διαδρομές. Θα δείτε ότι θα λάβετε διαφορετικές οδηγίες ανάλογα με ποιο μέσο θα επιλέξετε να κάνετε τη διαδρομή. *Για ποιο λόγο γίνεται αυτό; Από πού μπορεί να περάσει το λεωφορείο και από πού ο πεζός;*
6. Επιλέξτε το μέσο, πατήστε επάνω σε όλες τις οδηγίες, για να δείτε τις διαδρομές επάνω στον χάρτη και κρατήστε τις πληροφορίες που σας δίνονται για κάθε διαδρομή. Στη συνέχεια επιλέξτε μία από τις προτεινόμενες. *Με ποια κριτήρια θα επιλέξουμε τη διαδρομή για την οποία θα ζητήσουμε οδηγίες; Με βάση την απόσταση, τον χρόνο που χρειαζόμαστε, για να διανύσουμε τη συγκεκριμένη απόσταση; Ποια είναι η πιο ασφαλής διαδρομή; Ποια είναι πιο ευχάριστη διαδρομή; Ποια διαδρομή μάς αρέσει πιο πολύ; Τι προσέχουμε κατά τη διαδρομή μας; Πώς εκμεταλλευόμαστε τον χρόνο μας;.*
7. Να επιλέξετε *Δορυφόρος*, για να δείτε την πραγματική εικόνα της περιοχής όπως θα φαινόταν, αν πετούσατε από πάνω με ένα αεροπλάνο. Να δείτε τι υπάρχει στην πραγματικότητα στη γύρω περιοχή και να διαπιστώσετε αν είναι ασφαλής η διαδρομή που επιλέξατε. Μπορείτε να μεγεθύνετε τον χάρτη, για να δείτε λεπτομέρειες. *Τι παρατηρείτε; Τι έχει αλλάξει στον χάρτη; Τι φαίνεται τώρα που δε φαινόταν πριν; Ποια είναι λοιπόν η πιο ασφαλής διαδρομή; Πόσο χρόνο τελικά θα κάνουμε επιλέγοντας τη μία ή την άλλη διαδρομή;*
8. Να ανοίξετε τον κειμενογράφο του υπολογιστή σας και να γράψετε τις οδηγίες που θα δώσετε στην ομάδα σας προκειμένου να παρατηρήσει τον



δρόμο από το σπίτι σας στο σχολείο. Θα σας βοηθήσουν οι λέξεις του τετραδίου εργασιών, τ. Α', σελ. 48. Σκεφτείτε επίσης: *Σε ποιο πρόσωπο πρέπει να γράψετε τις οδηγίες προς τον συμμαθητή σας; Ποια έγκλιση είναι η πιο κατάλληλη;*

9. Στους Χάρτες Google μπορείτε να επιλέξετε *Αποστολή*, προκειμένου να στείλετε τον χάρτη και τις οδηγίες της διαδρομής με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στον συμμαθητή ή τον δάσκαλό σας. Να αντιγράψετε από το σημειωματάριο τις οδηγίες και να τις επικολλήσετε στο μήνυμά σας. Φροντίστε να γράψετε σωστά την ηλεκτρονική διεύθυνση του παραλήπτη και το θέμα του μηνύματός σας, ώστε το μήνυμα να βρει τον παραλήπτη του.

*δο δίωρο: σχεδιάζω τα σήματα μέσω της εφαρμογής revelation natural art (στα πλαίσια ίσως και της Ευέλικτης Ζώνης)*

Οι ομάδες επισκέπτονται την ιστοσελίδα <http://bikeline.wikidot.com/simata3>.

Αφού παρατηρήσουν προσεκτικά τα σήματα και συζητήσουν για το σχήμα και το χρώμα των σημάτων οδικής κυκλοφορίας σε συνδυασμό με το τι δηλώνει το καθένα, στη συνέχεια επιλέγουν ποια σήματα συναντούν πιο συχνά και με βάση τις επιλογές τους ετοιμάζουν και δημιουργούν μια σειρά σημάτων που μπορούν να τοποθετηθούν σε μια ιστοριούλα. Την ιστοριούλα μπορούν να τη δημιουργήσουν μέσα από το λογισμικό εικαστικής απεικόνισης Revelation Natural Art. Σχετικές ερωτήσεις θα μπορούσαν να είναι οι εξής:

*Τι παρατηρείτε στις εικόνες; Υπάρχει κάποια σχέση μεταξύ των σημάτων; Τι δηλώνει το κάθε σχήμα; Τι δηλώνει το κάθε χρώμα; Ξέρετε άλλες περιπτώσεις στις οποίες χρησιμοποιούμε τα χρώματα για να δηλώσουμε κάτι; Τι είναι η διάβαση πεζών; Πού κινούνται τα αυτοκίνητα και που οι πεζοί; Κ.λπ.*

Μια σχετική δημιουργία και ένας σύνδεσμος με οδηγίες και λήψη του λογισμικού ακολουθούν παρακάτω:



<http://revelation-natural-art.software.informer.com/>



9ο δίωρο: δημιουργώ μια ιστοριούλα μέσω των εφαρμογών για δημιουργία κόμικ Pixton και Toondoo (στα πλαίσια ίσως και της Ευέλικτης Ζώνης)

Τα παιδιά μέσα από τη χρήση των συγκεκριμένων διαδικτυακών εργαλείων καλούνται να δημιουργήσουν με την ομάδα τους μικρές ιστοριούλες πάνω στην οδική ασφάλεια και την ασφαλή κυκλοφορία στη γειτονιά και στον δρόμο από το σπίτι στο σχολείο.

Στο τέλος και αφού ολοκληρώσουν και εκτυπώσουν τις δημιουργίες τους, παρουσιάζουν τις εργασίες τους στην ολομέλεια της τάξης, όπου γίνεται ένας

κριτικός αναστοχασμός και έλεγχος γραμματικών φαινομένων, σωστής χρήσης των λέξεων και προτάσεων αλλά και οργάνωση των νοημάτων και της χρονικής αλληλουχίας των ιστοριών. Σχετικές ερωτήσεις θα μπορούσαν να είναι: *Τι παρατηρούμε στην ιστορία; Πώς συνέβη το ατύχημα; Τι πρέπει να προσέξουμε όταν διασχίζουμε το δρόμο; Ποιο το δίδαγμα της ιστοριούλας μας; κ.λπ.*

Παραδείγματα εργασιών με τη χρήση των πιο πάνω εργαλείων παρατηρούμε στις παρακάτω εικόνες-δείγματα:





## ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Δημιουργία και αναπαράσταση ενός θεατρικού δρώμενου με θέμα μια διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο με βάση το κείμενο του μαθήματος καθώς και σε συνδυασμό με την προώθηση αυτενέργειας και πρωτοβουλίας σας, ενίσχυση αυτοσχεδιασμού αλλά και βελτίωση της οδικής σας συμπεριφοράς ως πεζοί και ως ποδηλάτες.

2. Γνωρίστε τα σήματα οδικής κυκλοφορίας και ελάτε σε επαφή με το σημειωτικό σύστημα του Κ.Ο.Κ

Περιηγηθήτε στο διαδίκτυο θα μπορούσαν και επισκεφτείτε τους ιστότοπους που αναφέρονται και παρουσιάζουν τα σήματα οδικής κυκλοφορίας αλλά και το γενικό σημειωτικό σύστημα του Κ.Ο.Κ., όπως:

1. <http://www.androsinfo.gr/2cat.php?cid=54>
2. <http://bikeline.wikidot.com/simata3>
3. [http://www.youtube.com/watch?v=sI4EFV\\_Hq8E](http://www.youtube.com/watch?v=sI4EFV_Hq8E)
4. [http://magikikimwlia.blogspot.gr/2010/12/blog-post\\_13.html#](http://magikikimwlia.blogspot.gr/2010/12/blog-post_13.html#)
5. <http://www.ioas.gr/index.php?ID=H55WTsIdMsrCIAPK#anch2>

Επιλέξτε τα σήματα που συναντάτε πιο συχνά και τι σημαίνουν. Έπειτα κάνετε μια παρουσίαση με αυτά και για αυτά, όπου θα ακολουθήσει και αντίστοιχη συζήτηση στην τάξη.

3. Αξιοποίηση ενός ψηφιακού χάρτη

Με τη χρήση των εργαλείων **Google maps** και **Google Earth** προσπαθήστε να βρείτε τον δρόμο που κατοικείτε αλλά και τη διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο. Επιλέξτε τη βέλτιστη διαδρομή και σημειώστε τα σημεία εκείνα που παρουσιάζουν πιθανούς κινδύνους. Κάθε ομάδα τα παρουσιάζει στην ολομέλεια της τάξης.



Εργαλεία:

1. <https://maps.google.com/>
2. <http://www.google.com/earth/index.html>

4. Κατασκευάστε ένα κόμικ

**Π.Χ.** Χρησιμοποιώντας τα εργαλεία κατασκευής και παρουσίασης κόμικ όπως

1. Pixton,
2. ToonDoo

Κατασκευάστε τις ιστοριούλες σας, τις εκτυπώνετε και τις παρουσιάζετε στην τάξη.

5. Γνωρίστε τη σωστή συμπεριφορά της κίνησης με το ποδήλατο και της ασφαλούς χρήσης του

**Π.Χ.** Ποδήλατο και ασφάλεια, μέσα από την εύρεση και μελέτη κάποιων ιστοσελίδων όπως:

<http://goo.gl/cp8Es>

Τα παιδιά επιλέγουν και αξιοποιούν τις πληροφορίες εκείνες που είναι χρήσιμες και τις ανακοινώνουν στην τάξη.





## Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το κάθε σενάριο είναι ανοιχτό και προβλέπει την επέκτασή του σε επιμέρους φάσεις δραματοποίησης και εφαρμογής αλλά και την εμπλοκή και άλλων γνωστικών αντικειμένων. Εξαρτάται από το ενδιαφέρον των ομάδων και τις δυνατότητες της τάξης αλλά και τον χρόνο που θα θελήσει κάθε εκπαιδευτικός να αφιερώσει.

Εναλλακτικά επίσης μπορεί να αξιοποιηθεί το Εκπαιδευτικό λογισμικό του Π.Ι. «Γλώσσα Γ' - Δ' Δημοτικού» ή και τα λογισμικά:

1. [Μαθαίνω να κυκλοφορώ με ασφάλεια Α](#)
2. [Μαθαίνω να Κυκλοφορώ με Ασφάλεια Β](#)

καθώς και διαδικτυακές ασκήσεις συναδέλφων εκπαιδευτικών πάνω στο γλωσσικό αντικείμενο (π.χ. [http://www.e-papadakis.gr/askiseis\\_glossas\\_d31.html](http://www.e-papadakis.gr/askiseis_glossas_d31.html)), φυσικά μετά από κατάλληλη επιλογή και επεξεργασία από τον εκπαιδευτικό σε σχέση πάντα με τις ανάγκες και την ιδιομορφία της τάξης και των μαθητών.

Επιπλέον, τα παιδιά θα μπορούσαν να έρθουν σε επαφή και να εξοικειωθούν με τη χρήση του ποδηλάτου μέσα από μια συζήτηση-διάλογο με τις ομάδες και τον δάσκαλο και να παρουσιάσουν τις ιστορίες τους σε συνδυασμό πάντα με το θέμα της ασφαλούς κυκλοφορίας και την τήρηση των κανόνων ασφαλείας.

Υλικό που θα μπορούσε να βοηθήσει στη δραστηριότητα αποτελούν οι παρακάτω ιστότοποι:

1. <http://www.naturanrg.gr/default.aspx?pid=292&catid=14&arid=476>
2. <http://www.youtube.com/watch?v=InNkAHodO4k> Γκούφου – Πώς να οδηγήσεις Ποδήλατο

## Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι ασκήσεις, διαδικτυακές ή και μέσω των φύλλων εργασίας, δεν είναι δεσμευτικές αλλά αποτελούν ανοιχτές προτάσεις που μπορούν να προσαρμοστούν στο επίπεδο-ανάγκες και ιδιαιτερότητες της κάθε τάξης. Ο εκπαιδευτικός θα κρίνει αν θα χρειαστεί να ανακοινωθούν σε όλη την τάξη ή η κάθε ομάδα χωριστά να μελετήσει



και να εκτελέσει την εκάστοτε δραστηριότητα. Η πλήρης ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων δε θεωρείται αναγκαία. Ο εκπαιδευτικός, επίσης, θα κρίνει και την οικονομία του χρόνου όσον αφορά τον χρονικό καταμερισμό των εργασιών στις ομάδες και στην ολομέλεια της τάξης. Προτείνεται το 1/3 της διδακτικής ώρας στην κάθε δραστηριότητα.

Η μορφή των δραστηριοτήτων είναι παραδειγματική και μπορεί να εμπλουτιστεί με παραπλήσιες ή αντίστοιχες δράσεις αλλά και να αποτελέσει έναυσμα και ιδέα για περαιτέρω μορφές ασκήσεων ή και δημιουργία νέων αντίστοιχων με αυτές. Επίσης, η συγκεκριμένη τους μορφή προεικάζει την καλή προετοιμασία του εκπαιδευτικού για την οργάνωση της τάξης, τον έλεγχο των μηχανημάτων και των πηγών, των εργαλείων καθώς και την αξιοποίηση των γνώσεών του όσον αφορά στη χρήση του Η/Υ και του διαδικτύου.

Στις δραστηριότητες τα παιδιά εργάζονται με τον Η/Υ κατά τη διδασκαλία (προτείνεται και η χρήση διαδραστικού πίνακα ιδίως στο κομμάτι με τα σήματα, καθώς επίσης προβλέπεται η ύπαρξη ενός βιντεοπροβολέα για τη συζήτηση στην ολομέλεια. Επίσης, και ένας Η/Υ για κάθε μια ομάδα. Αυτό θα μπορούσε να γίνει στο εργαστήρι των υπολογιστών, αν και οι δραστηριότητες θα μπορούσαν να εκτελεστούν και με την ύπαρξη ενός Η/Υ στην τάξη, όπου οι ομάδες θα εργάζονται σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Σημαντικό είναι να γίνουν αποδεκτές και αξιοποιήσιμες οι δράσεις, ιδέες καθώς και πρωτοβουλίες που προτείνονται από τα ίδια τα παιδιά. Είναι πολύ σημαντική η καλλιέργεια και γνώση των νέων γραμματισμών από τους μαθητές και σε αυτό μπορεί να συντελέσει η ανάπτυξη ενός κλίματος διερευνητικού που ευνοεί την κριτική, την έρευνα και ανακάλυψη, τη λήψη πρωτοβουλιών και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, όπως της αξιοποίησης ψηφιακών εργαλείων, αξιολόγησης, επεξεργασίας και χρήσης κάθε είδους πληροφοριών καθώς και καλλιέργειας των δεξιοτήτων της ομαδικής εργασίας, του διαλόγου, της επιχειρηματολογίας και της παρουσίασης.





## Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βοσνιάδου, Σ. 2006. *Παιδιά ,σχολεία και υπολογιστές. Προοπτικές, προβλήματα και προτάσεις για την αποτελεσματικότερη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση.* Αθήνα: Gutenberg

Coiro J., Knobel, M., Lankshear, C. & Leu, D. 2007 (eds). *Handbook of Research on New Literacies.* New York: Lawrence Erlbaum.

Cuban, L. 2001. *Oversold and Underused: Computers in the Classroom.* Cambridge, MA: Harvard University Press.

Κασιμάτη Κ., Φερεντίνος Σ., Καλλιγιάς Χ. 2002. Εισαγωγή καινοτομιών στη διδακτική πρακτική. Νέες τεχνολογίες και εκπαιδευτικοί. *Μέντορας*, (6), 29-45.

Κουτσογιάννης, Δ. 2000. Γλωσσική αγωγή και διαδίκτυο: δυνατότητες και περιορισμοί. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 234-244.

Koutsogiannis, D. 2004. Critical technoliteracy and "weak" languages. In Snyder, I. & Beavis, C. (eds). *Doing literacy online: Teaching, learning and playing in an electronic world.* Cresskill, NJ: Hampton Press. (pp.163-18).

Koutsogiannis, D. & Mitsikoroulou, B. 2004. The Internet as a glocal discourse environment. *Language Learning & Technology* 8 (3), 83-89, <http://llt.msu.edu/vol8num3/koutsogiannis/default.html> [5.1.2011]

Κουτσογιάννης, Δ. 2005. Η πολυτροπική θεωρία της επικοινωνίας ως εργαλείο για την αξιολόγηση εκπαιδευτικού λογισμικού. Στο Ουρανία Σέμογλου (επιμέλεια) *Πρακτικά του Συνεδρίου «Εικόνα και Παιδί».* Θεσσαλονίκη, 621 – 632.

Κουτσογιάννης, Δ. 2009. Εκπαιδευτικό λογισμικό. [http://www.greek-language.gr/greekLang/modern\\_greek/bibliographies/edu\\_soft/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/bibliographies/edu_soft/index.html)

Κουτσογιάννης, Δ. 2001. Γλωσσική αγωγή: Νέες Τεχνολογίες. *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη Γλώσσα Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας*, 275-280.

Κόμης, Β. 2004. *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές χρήσεις των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών.* Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Kress, G. 2003. *Literacy in the New Media Age.* London and New York: Routledge.



Lam, W.S.E. 2009. Multiliteracies on Instant Messaging in Negotiating Local, Translocal, and Transnational Affiliations: A Case of an Adolescent Immigrant. *Reading Research Quarterly* 44(4), 377–397.

Lewis, C. & Fabos, B. 2008. Instant Messanging, literacies, and social identities. In Street, B. 2000. *New Literacies in theory and practice: What are the implication for language in education?* *Linguistics and Education* 10 (1), 1-24.

Ντίνας, Κ. 2004. Γραμματισμός-Πολυγραμματισμοί και διαπολιτισμική γλωσσική διδασκαλία. Στο Π. Γεωργογιάννης (Επιμ.), *Πρακτικά του 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Πάτρας: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Πάτρα: Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. 193-206.

Ντίνας, Κ. 2011. Διδασκαλία της νέας ελληνικής και ΤΠΕ. *Στην αδημοσίευτη συλλογή εκπαιδευτικών σεναρίων και δραστηριοτήτων*.

Χατζησαββίδης, Σ. 2005. Από την παιδαγωγική του γραμματισμού στους πολυγραμματισμούς: Νέες τάσεις, διαστάσεις και προοπτικές στη διδασκαλία της γλώσσας. Στο Κ. Μπαλάσκας & Κ. Αγγελάκος (επιμ.), *Γλώσσα και Λογοτεχνία στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση* Αθήνα: Μεταίχμιο. 39-52.

Χατζησαββίδης, Σ. 2009. *Πολυγραμματισμοί και διδασκαλία της γλώσσας*.

Χατζησαββίδης, Σ. (2003). Η διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών. *Περιοδικό Φιλολόγος*, 113, 405-414.